

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 5ης Ιουνίου 1997 *

Στην υπόθεση C-41/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Landgericht Hamburg (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

VAG-Händlerbeirat eV

και

SYD-Consult,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ και του κανονισμού (ΕΟΚ) 123/85 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1984, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών διανομής και εξυπηρέτησης των πελατών πριν και μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων (ΕΕ 1985, L 15, σ. 16),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο τμήματος, J. L. Murray, G. Hirsch, H. Ragnemalm και R. Schintgen (εισηγητή), δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: G. Tesaurο
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η VAG-Händlerbeirat eV, εκπροσωπούμενη από τους D. Kunath, δικηγόρο Frankfurt am Main, και R. Bechtold, δικηγόρο Στουτγάρδης,

— η SYD-Consult, εκπροσωπούμενη από τους W. Loseries και S. Fedder, δικηγόρους Αμβούργου,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. de Salins και R. Loosli-Surrans, αντιστοιχώς υποδιευθύντρια και chargé de mission στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών,

— Wiedner και F. E. González-Díaz, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της VAG-Händlerbeirat eV, της SYD-Consult και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 10ης Δεκεμβρίου 1996,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Φεβρουαρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 4ης Οκτωβρίου 1995, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Φεβρουαρίου 1996, το Landgericht Hamburg υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα σχετικά με τη στεγανότητα ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής, τυγχάνοντος εξαιρέσεως βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 123/85 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1984, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών διανομής και εξυπηρέτησης των πελατών πριν και μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων (ΕΕ 1985, L 15, σ. 16), ως προϋπόθεση του αντιταξίμου του σε τρίτους.
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο αγωγής εξ αθεμίτου ανταγωνισμού ασκηθείσας από την VAG-Händlerbeirat eV (στο εξής: VAG), η οποία είναι η γερμανική ένωση των εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων της Volkswagen AG (στο εξής: VW), κατά της εταιρίας SYD-Consult.
- 3 Εντός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, η VW διανέμει τα αυτοκίνητα που κατασκευάζει μέσω αποκλειστικά εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων, οι οποίοι πωλούν απευθείας στους τελικούς καταναλωτές. Οι συμβάσεις διανομής που συνάπτουν οι αντιπρόσωποι αυτοί ορίζουν, μεταξύ άλλων, ότι απαγορεύεται να πωλούν καινούργια αυτοκίνητα σε μεταπωλητές οι οποίοι δεν συνδέονται με τη VW με σύμβαση διανομής.

- 4 Η SYD-Consult, μολονότι δεν συνδέεται με τη VW με τέτοια σύμβαση, πωλεί στη Γερμανία καινούργια αυτοκίνητα μάρκας VW, τα οποία αγοράζει στην Ιταλία από εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους και τα επανεισάγει στη Γερμανία. Δεδομένου ότι οι τιμές πώλησής τους στην Ιταλία είναι πολύ κατώτερες από εκείνες που ισχύουν στη Γερμανία, η SYD-Consult είναι σε θέση να προσφέρει τα οχήματα προς τους Γερμανούς πελάτες της σε τιμές κατώτερες από εκείνες των Γερμανών εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων.
- 5 Η VAG, προς στήριξη της αγωγής εξ αθεμίτου ανταγωνισμού που άσκησε ενώπιον του Landgericht Hamburg προκειμένου να επιτύχει την παύση των δραστηριοτήτων της SYD-Consult, προέβαλε το γεγονός ότι, εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η VW συνέστησε ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής εξαιρέθην βάσει του κανονισμού 123/85 και ότι η SYD-Consult προμηθεύθηκε καινούργια αυτοκίνητα υπαγόμενα στο εν λόγω σύστημα εκμεταλλευόμενη την εκ μέρους Ιταλών αντιπροσώπων παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεών τους, αποκτώντας έτσι ένα αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, καταδικαστέο βάσει του άρθρου 1 του Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (γερμανικού νόμου περί του αθεμίτου ανταγωνισμού, στο εξής: UWG).
- 6 Η SYD-Consult αντέταξε κυρίως ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ότι το σύστημα επιλεκτικής διανομής της VW δεν είναι στεγανό, οπότε, σύμφωνα με τη σχετική γερμανική νομολογία, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις παραβάσεως του άρθρου 1 του UWG. Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, η εκ μέρους τρίτων, ξένων προς σύστημα επιλεκτικής διανομής, αγορά και πώληση εμπορευμάτων υπαγομένων σ' ένα τέτοιο σύστημα δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 1 του UWG, παρά μόνον εφόσον το σύστημα είναι νομικώς έγκυρο και στεγανό, τόσο από θεωρητική όσο και από πρακτική άποψη.
- 7 Η VAG απάντησε ότι με την απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιανουαρίου 1994, C-376/92, Cartier (Συλλογή 1994, σ. I-15), η γερμανική αυτή νομολογία

κρίθηκε ως ασύμβατη προς το κοινοτικό δίκαιο και ότι, επομένως, βάσει της αρχής της πλήρους και ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, απαγορεύεται να τίθεται η στεγανότητα του συστήματος επιλεκτικής διανομής ως προϋπόθεση για την άσκηση αγωγής κατά τρίτου, ακόμη και στα πλαίσια του γερμανικού δικαίου περί αθεμίτου ανταγωνισμού.

- 8 Το Landgericht Hamburg, θεωρώντας ότι η λύση της εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς εξαρτάται από την ερμηνεία της αποφάσεως αυτής και τη δυνατότητα της εφαρμογής της στα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 13ης Ιανουαρίου 1994 στην υπόθεση C-376/92, Metro-SB-Märkte GmbH & Co. KG κατά Cartier SA, συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο, και ειδικότερα προς την αρχή της πλήρους και ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, η εφαρμογή του γερμανικού εθνικού δικαίου που εμφανίζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Οι τρίτοι, οι οποίοι αγοράζουν, εκτός συστήματος επιλεκτικής διανομής που έχει εξαιρεθεί από την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ με κανονισμό της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων περί εξαιρέσεως κατά κατηγορίες, προϊόντα καλυπτόμενα από το σύστημα αυτό, δεν μπορούν να εναχθούν, με αίτημα να υποχρεωθούν να παύσουν τη διανομή των προϊόντων που καλύπτονται από το σύστημα επιλεκτικής διανομής, παρά μόνον εφόσον — πλέον των λοιπών προϋποθέσεων του άρθρου 1 του Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG) — το σύστημα επιλεκτικής διανομής είναι στεγανό· θα είναι διαφορετική η απάντηση ανάλογα με το αν το σύστημα επιλεκτικής διανομής είναι στεγανό μόνο από θεωρητική άποψη ή τόσο από θεωρητική όσο και από πρακτική άποψη;»

- 9 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ρωτά κατ' ουσίαν αν οι διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης και οι διατάξεις του κανονισμού 123/85 έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν την εφαρμογή εθνικής νομολογίας περί αθεμίτου ανταγωνισμού, σύμφωνα με την οποία ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, έστω και αν έχει τύχει εξαιρέσεως σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, μπορεί να αντιταχθεί στους τρίτους μόνον εφόσον είναι στεγανό.

- 10 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να διευκρινιστεί, πρώτον, ότι από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η γερμανική νομολογία που επικαλείται η VAG διαμορφώθηκε σε σχέση με ένδικες διαφορές στο πλαίσιο των οποίων οι παραγωγοί ενός εμπορεύματος ζητούσαν την εκ μέρους των εξουσιοδοτημένων διανομέων τήρηση των συμβατικών δεσμεύσεών τους και στηρίζεται στην άποψη ότι δεν μπορεί να απαιτείται από έναν εξουσιοδοτημένο διανομέα να τηρεί τις δεσμεύσεις του παρά μόνον αν το σύστημα επιλεκτικής διανομής είναι στεγανό ως προς όλα τα στοιχεία του, διότι άλλως ο εν λόγω διανομέας τίθεται σε κατάσταση αθέμιτου ανταγωνισμού σε σχέση με τους τρίτους.
- 11 Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής δεν δεσμεύει συνεπώς τα μέρη και δεν μπορεί να αντιταχθεί στους τρίτους παρά μόνον εφόσον είναι απολύτως στεγανό, οπότε ο τρίτος που κατόρθωσε να προμηθευθεί προϊόντα καλυπτόμενα από το σύστημα τεκμαίρεται ότι εκμεταλλεύθηκε την εκ μέρους εξουσιοδοτημένου διανομέα παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεών του.
- 12 Δεύτερον, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι στην προπαρατεθείσα απόφαση Cartier, σκέψη 28, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η στεγανότητα ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής δεν αποτελεί προϋπόθεση του κύρους του από πλευράς κοινοτικού δικαίου. Η διαπίστωση αυτή στηρίζεται κυρίως στη σκέψη ότι, προκειμένου να κριθεί η νομιμότητα μιας συμφωνίας από την άποψη του άρθρου 85 της Συνθήκης, δεν είναι αναγκαίο να ελεγχθεί αν πληρούνται οι συνθήκες ώστε η συμφωνία αυτή να μπορεί να αντιταχθεί στους τρίτους μέσω αγωγής εξ αθέμιτου ανταγωνισμού (σκέψη 24).
- 13 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, το οποίο δεν είναι στεγανό και συνεπώς δεν μπορεί, σύμφωνα με εθνική νομολογία περί αθέμιτου ανταγωνισμού, να αντιταχθεί στους τρίτους, μπορεί να είναι έγκυρο από την άποψη του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

- 14 Επομένως, δεν μπορεί να συναχθεί από την προπαρατεθείσα απόφαση Cartier ότι μια εθνική νομολογία περί αθεμίτου ανταγωνισμού, βάσει της οποίας ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής το οποίο δεν είναι στεγανό δεν μπορεί να αντιταχθεί στους τρίτους, είναι ασύμβατη με τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.
- 15 Τρίτον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι αυτό που ισχύει για τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πρέπει να ισχύει, κατά μείζονα λόγο, για τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ή για τις διατάξεις κανονισμού της Επιτροπής περί της εφαρμογής της διατάξεως αυτής της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, όπως είναι ο κανονισμός 123/85.
- 16 Συγκεκριμένα, όπως επίσης υπενθύμισε το Δικαστήριο με τις αποφάσεις του της 15ης Φεβρουαρίου 1996, C-226/94, Grand garage albigeois κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-651, σκέψη 15), και C-309/94, Nissan France κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-677, σκέψη 15), ο κανονισμός 123/85, ως κανονισμός εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, δεν θεσπίζει υποχρεωτικές διατάξεις θίγουσες άμεσα το κύρος ή το περιεχόμενο των συμβατικών ρητρών ή υποχρεώνουσες τα συμβαλλόμενα μέρη να προσαρμόζουν το περιεχόμενο της συμβάσεώς τους, αλλ' απλώς παρέχει στους επιχειρηματίες του τομέα των αυτοκινήτων ορισμένες δυνατότητες που καθιστούν δυνατό, παρά την ύπαρξη ορισμένων μορφών ρητρών αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού στις συμφωνίες διανομής και εξυπηρέτησως των πελατών πριν και μετά την πώληση, οι εν λόγω συμφωνίες να μην εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1.
- 17 Από τις δύο αυτές αποφάσεις (σκέψη 20) προκύπτει εξάλλου ότι ο κανονισμός 123/85 δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει στον επιχειρηματία που δεν ανήκει στο επίσημο δίκτυο διανομής αυτοκινήτων ορισμένης μάρκας και ο οποίος δεν έχει την ιδιότητα του εντεταλμένου μεσάζοντος, κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 11, του κανονισμού, να προμηθεύεται καινούργια αυτοκίνητα της μάρκας αυτής μέσω παραλλήλων

εισαγωγών και να ασκεί την ανεξάρτητη δραστηριότητα εμπορίας των αυτοκινήτων αυτών (βλ., σ' αυτό το πνεύμα, ως πλέον πρόσφατη, την απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1997, C-128/95, Fontaine κ.λπ., Συλλογή 1997, σ. I-967, σκέψη 17).

- 18 Τέλος, όπως επίσης τόνισε το Δικαστήριο στην προπαρατεθείσα απόφαση Fontaine κ.λπ., σκέψεις 13 και 16, ο κανονισμός 123/85, σύμφωνα με τη λειτουργία που καλείται να επιτελέσει στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης, δεν αφορά παρά τις συμβατικές σχέσεις μεταξύ των προμηθευτών και των εξουσιοδοτημένων διανομέων τους, καθορίζοντας τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ορισμένες συμφωνίες που συνάπτουν μεταξύ τους είναι νόμιμες, από την άποψη των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης, και δεν μπορεί να θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τρίτων σε σχέση με τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί μεταξύ των κατασκευαστών αυτοκινήτων και των αντιπροσώπων τους, ιδίως δε τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ανεξάρτητων εμπόρων.
- 19 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ούτε οι διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ούτε οι διατάξεις του κανονισμού 123/85 έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν την εφαρμογή εθνικής νομολογίας περί αθεμίτου ανταγωνισμού κατά την οποία ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, έστω και αν έχει τύχει εξαιρέσεως σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, δεν μπορεί να αντιταχθεί στους τρίτους παρά μόνον εφόσον είναι στεγανό.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 20 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 4ης Οκτωβρίου 1995 το Landgericht Hamburg, αποφαίνεται:

Ούτε οι διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ ούτε οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 123/85 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1984, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών διανομής και εξυπηρέτησης των πελατών πριν και μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων, έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν την εφαρμογή εθνικής νομολογίας περί αθεμίτου ανταγωνισμού κατά την οποία ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, έστω και αν έχει τύχει εξαιρέσεως σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, δεν μπορεί να αντιταχθεί στους τρίτους παρά μόνον εφόσον είναι στεγανό.

Mancini

Murray

Hirsch

Ragnemalm

Schintgen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Ιουνίου 1997.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass

G. F. Mancini